

KS § 23

D.nr. KS/2021:722 - 003

Riktlinjer för namnsättning i Strängnäs kommun

Beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta att

1. upphäva beslut i KF § 32, 1983-02-28, gällande namnsättning av gator, vägar och anläggningar mm,
2. upphäva beslut i KF § 81, 1988-04-25, riktlinjer och rutiner för namn- och adressnummersättning inom kommunen,
3. upphäva beslut i KF § 18, 2002-02-25, utredning om principer för namnsättning av gator/vägar,
4. anta riktlinjer vid namnsättning i Strängnäs kommun, daterad 2021-10-13.

Beslutsgång

Ordföranden finner att det bara finns ett förslag till beslut och att detta blir nämndens beslut.

Beskrivning av ärendet

Strängnäs kommuns riktlinjer för namnsättning av gator, vägar och torg antogs år 1983 (med tillägg år 1988 och år 2002) i kommunfullmäktige och är nu i behov av uppdatering och revidering.

De största förändringarna är att

- tydliggöra processen vid namnsättning vad gäller tema, remissinstanser, besvär över namnbeslut samt namnförslag från allmänheten
- förtydliga beslutande nämnd i namnfrågor
- säkerställa att namnberedningen är remissinstans i alla namnärenden där kommunen beslutar om namn
- aktualisera sammansättningen av namnberedningens representanter

Föreslagen riktlinje är framtagen av namnberedningen. Förslaget har förankrats i organisationen till såväl ledningen för samhällsbyggnadskontoret samt kommunens jurist.

Ekonomiska konsekvenser för kommunen

Beslutet medför inga ekonomiska konsekvenser för kommunen.

Övriga konsekvenser

Justerandes sign			Utdragsbestyrkande
------------------	--	--	--------------------

Beslutet medför inga övriga konsekvenser.

Uppföljning

Ingen uppföljning krävs.

Beslutsunderlag

Protokollsutdrag, KN § 162, 2021-12-14, Upphävande av beslut gällande riktlinjer för namnberedningen samt beslut gällande nya riktlinjer
Styrdokument, Riktlinjer för namnsättning i Strängnäs kommun, daterad 2021-10-13

Beslutet skickas till

Kommunfullmäktige
Samhällsbyggnadschef
GIS-chef

Justerandes sign			Utdragsbestyrkande
------------------	--	--	--------------------

KN § 162

KN/2021:138-003

Upphävande av beslut gällande riktlinjer för namnberedningen samt beslut gällande nya riktlinjer

Beslut

Kulturnämnden föreslår kommunfullmäktige besluta att

1. upphäva beslut i KF § 32, 1983-02-28, gällande namnsättning av gator, vägar och anläggningar mm.
2. upphäva beslut i KF § 81, 1988-04-25, riktlinjer och rutiner för namn- och adressnummersättning inom kommunen.
3. upphäva beslut i KF § 18, 2002-02-25, utredning om principer för namnsättning av gator/vägar.
4. anta riktlinjer vid namnsättning i Strängnäs kommun, daterad 2021-10-13.

Yrkanden

Catharina De Geer (KD) yrkar bifall till liggande förslag.

Beslutsgång

Ordföranden finner att det bara finns ett förslag till beslut och att detta blir nämndens beslut.

Beskrivning av ärendet

Strängnäs kommuns riktlinjer för namnsättning av gator, vägar och torg antogs år 1983 (med tillägg år 1988 och år 2002) i kommunfullmäktige och är nu i behov av uppdatering och revidering.

De största förändringarna är att

- tydliggöra processen vid namnsättning vad gäller tema, remissinstanser, besvär över namnbeslut samt namnförslag från allmänheten.
- förtydliga beslutande nämnd i namnfrågor.
- säkerställa att namnberedningen är remissinstans i alla namnändanden där kommunen beslutar om namn.
- aktualisera sammansättningen av namnberedningens representanter.

Föreslagen riktlinje är framtagen av namnberedningen. Förslaget har förankrats i organisationen till såväl ledningen för samhällsbyggnadskontoret samt kommunens jurist.

Ekonomiska konsekvenser för kommunen

Beslutet medför inga ekonomiska konsekvenser för kommunen.

Övriga konsekvenser

Beslutet medför inga övriga konsekvenser.

Justerandes sign			Utdragsbestyrkande
------------------	--	--	--------------------

Uppföljning

Ingen uppföljning krävs.

Beslutsunderlag

Tjänsteutlåtande, Upphävande av beslut gällande riktlinjer för namnberedningen samt beslut gällande nya riktlinjer, 2021-10-12

Styrdokument, Riktlinjer för namnsättning i Strängnäs kommun, daterad 2021-10-13.

Beslutet skickas till

Kommunfullmäktige

Samhällsbyggnadskontoret, kontorschef

GIS-enheten, avdelningschef

Justerandes sign			Utdragsbestyrkande
------------------	--	--	--------------------

Beslutad:	åååå-mm-dd § xx
Myndighet:	Kulturnämnden
Diarienummer:	KN/2021:138-003
Ersätter:	Namnsättning av gator, vägar och anläggningar mm beslutad av kommunfullmäktige 1983-02-28, KF § 32 Riktlinjer och rutiner för namn- och adressnummersättning inom kommunen, beslutad av kommunfullmäktige 1988-04-25, KF § 81 Utredning om principer för namnsättning av gator/vägar, beslutad av kommunfullmäktige 2002-02-25, KF § 18
Gäller för:	Alla nämnder och förvaltningen
Gäller fr o m:	2021-xx-xx
Gäller t o m:	Tillsvidare
Dokumentansvarig:	Kulturkontoret
Uppföljning	Vid behov

Riktlinjer för namnsättning i Strängnäs kommun

1. Inledning

2. Lagstiftning och god ortnamnsred

- 2.1 Kulturmiljölagen
- 2.2 Svensk standard
- 2.3 Ortnamnsrådet
- 2.4 Namnmyndigheter och offentlig namngivning

3. Termer och begrepp

- 3.1 Ortnamn
- 3.2 Belägenhetsadress
- 3.3 Post- och utdelningsadress
- 3.4 Kategorinamn/temanamn
- 3.5 Memorialnamn
- 3.6 Förväxlingsnamn
- 3.7 För- och efterled

4. Kommunal namngivning

- 4.1 Strängnäs kommuns ansvar
- 4.2 Beslutande nämnd
- 4.3 Namnberedning
- 4.4 Namnsättningsprocess
- 4.5 Besvär över namnbeslut
- 4.6 Namnförslag från allmänheten

5. Principer och riktlinjer

- 5.1 Allmänna principer
- 5.2 Memorialnamn (personnamn)
- 5.3 Ändring av befintliga namn
- 5.4 Namnsättning av större projekt och områden, populärnamn
- 5.5 Skrivregler

6. Information och dokumentation

1. Inledning

Nästan alla platser omkring oss har namngivits. Samhällen och byar, gårdar och torp, skogar och berg har namn. Öar, fjärdar, vikar och uddar i skärgården har namn. Varje väg och många kvarter i våra tätorter har namn, liksom de flesta offentliga platser såsom parker, torg och byggnader. Alla sådana lokaliteter kallas ortnamn. Ortnamnen har många roller. De särskiljer, identifierar och lokaliserar platser och fyller en nödvändig funktion. Men namnen har också en viktig roll som kulturhistorisk källa och är på det sättet en del av kulturarvet. Vi använder idag ortnamnen för att förstå och lära oss mer om människan och hennes plats i naturen samt kulturen förr och nu. Namnen skapar även social samhörighet och är för många en naturlig del av vår identitet. Ortnamnen är alltså betydelsefulla av historiska, sociala och inte minst av praktiska skäl. Utan ortnamn fungerar inte vårt samhälle.

2. Lagstiftning och god ortnamnsd

2.1 Kulturmiljölagen

I kulturmiljölagen (lag 1988:950) finns en hänsynsparagraf om god ortnamnsd (ändrad 2013:548) som lyder: Vid statlig och kommunal verksamhet ska god ortnamnsd iakttas. Det innebär bland annat att:

- hävdvunna ortnamn inte ändras utan starka skäl,
- ortnamn i övrigt stavas enligt vedertagna regler för språkriktighet, om inte hävdvunna stavningsformer talar för annat
- påverkan på hävdvunna namn beaktas vid nybildning av ortnamn.

God ortnamnsd innebär att hänsyn tas till såväl de kulturhistoriska som de funktionella och de språkliga aspekterna. En utgångspunkt bör dock vara att beakta det äldre och hävdvunna ortnamnsskicket i bygden och låta de gamla namnen leva. Namn som godkänts av Lantmäteriet ska i statlig och kommunal verksamhet användas i sin godkända form.

2.2 Svensk standard

SIS, Swedish Standards Institute, har fastställt en svensk standard för belägenhetsadresser, med en kompletterande handbok. Avsikten med standarden är att effektivisera, kvalitetssäkra och enhetliggöra.

2.3 Ortnamnsrådet

Ortnamnsrådet, knutet till Lantmäteriet och med representanter för ett flertal myndigheter och institutioner, är ett rådgivande nationellt samarbetsorgan i namnvårdsfrågor. Rådet ger ut en skriftserie *Ortnamn och namnvård* som behandlar ämnesområdet.

- 2.4 Namnmyndigheter och offentlig namngivning
Offentlig namngivning verkställs förutom av kommunen av bland annat Lantmäteriet (namn på allmänna kartor, traktnamn i fastighetsregistret m m), Transportstyrelsen (större trafikplatser, vägskyltning, järnvägsstationer m m), Länsstyrelsen eller kommunen (natur- och kulturresevat), Svenska kyrkan (församlingar, kyrkliga byggnader), Postnummerrådet (postorter), trafikföretagen (busshållplatser).

3. Termer och begrepp

- 3.1 Ortnamn
Ortnamn avser en benämning på en bestämd geografisk plats. Begreppet ortnamn innefattar alltså inte enbart namn på "orter" i mer allmänspråklig mening, det vill säga samhällen och byar, utan är ett sammanfattande begrepp för alla geografiska namn, till exempel namn på städer och kommuner, torp och gårdar, vägar och kvarter, sjöar och åar, öar och fjärdar, skogar och berg, byggnader och anläggningar o s v. Även namn på åkrar och ängar, parker och allmänna platser, broar och liknande betraktas som ortnamn.
- 3.2 Belägenhetsadress
En belägenhetsadress anger var en geografisk plats är belägen och pekar därmed ut en företeelse på platsen utan att använda koordinater. Den måste innehålla ett namn och en unik beteckning som kan knytas till platsen, t.ex. gatunamn och adressnummer. Belägenhetsadressen ska entydigt bara peka ut en plats.
- 3.3 Post- och utdelningsadress
En postal adress består av adressat och postadress. Postadressen består av utdelningsadress, postnummer och postort. Belägenhetsadressen utgör grund för utdelningsadressen.
- 3.4 Kategorinamn/temanamn
Kategorinamn är namn som ämnesmässigt och logiskt hör ihop, men som inte nödvändigtvis har någon naturlig koppling till området där namnen lokaliseras. Kategorier avser väg-, kvarter-, torg- och parknamn inom olika teman.
- 3.5 Memorialnamn

Memorialnamn är namn där en allmänt eller lokalt känd person hedras genom att t.ex. en väg eller plats uppkallas efter personen.

3.6 Förväxlingsnamn

Förväxlingsnamn är likalydande namn inom kommunen eller angränsande område.

3.7 För- och efterled

Ett namn består av flera leder, förleden kan vara ett djur, en person, en plats osv. Efterleden är ett sätt att i någon mån undvika enformigheten i kategorinamnen och att istället välja det som signalerar platsen bäst (-gatan, -vägen, -backen, -parken, -slingan) t.ex. Harstigen, Hertig Karls allé och Odenplan.

4. Kommunal namngivning

4.1 Strängnäs kommuns ansvar

Kommunen har ansvar för namngivning av gator, torg, kvarter, parker, annan allmän platsmark, kommunala byggnader samt idrotts- och fritidsanläggningar.

4.2 Beslutande nämnd

Kulturnämnden beslutar i ärenden gällande namnsättning av gator, torg, kvarter, parker och annan allmän platsmark samt namn för större nybildade områden.

Övriga namn beslutas av respektive nämnd/styrelse. Namnberedningen ska vara remissinstans i alla namnärenden där kommunen beslutar om namn.

Namn på nybildade områden ska ske i samband med uppstart av detaljplanarbetet.

4.3 Namnberedning

För beredning av namnärenden ska det finnas en särskild namnberedning. Namnberedningen ska även svara för kommunens kontakter med Lantmäteriet och övriga myndigheter, i de namnfrågor som beslutas av Kulturnämnden.

Namnberedningen består av representanter från:

Kulturkontoret och Samhällsbyggnadskontoret (personer med lämpliga kunskaper kring kartframställning, detaljplaner, kännedom om Strängnäs kommun samt kulturvärde och historia). Representanter kan, vid behov och efter godkännande av kontorschef, bytas ut mot andra

med motsvarande kompetens.

I namnberedningsgruppen utses en sammankallande representant som har till uppgift att:

- sammankalla namnberedningen när nya ärenden är aktuella
- föra anteckningar under möte
- skicka ut namnförslag på remiss
- diarieföra namnärenden
- ta emot och sammanställa remissyttranden
- skriva fram tjänsteutlåtande till nämnd
- anmäla namnärenden och presentera för nämnd.

4.4 Namnsättningsprocessen

Namnsättning påbörjas under detaljplaneprocessen. Underlag för ett tema tas fram genom efterforskning av områdets historia och geografiska läge. Befintliga namn inom området ska användas. Kontakt med hembygdsföreningen på orten bör tas inför namnsättande möte.

Namnberedningen presenterar förslag på namn för Kulturnämndens presidium innan remissutskick sker.

Namnförslag skickas på remiss till: Lantmäteriet, Sörmlands museum och hembygdsföreningen på orten samt till annan intresseorganisation verksam på platsen. Efter avvägning även till: fastighetsägare, exploatör, vägförening samt andra berörda såsom angränsande fastighetsägare med flera.

Namnförslagen behandlas efter remissvar och ett tjänsteutlåtande skrivs fram för beslut i nämnd. Tjänsteutlåtandet ska innehålla en sammanställning av inkomna remissyttranden. Till beslutet ska en karta bifogas som bilaga där föreslagna namn och platser framgår.

4.5 Besvär över namnbeslut

Namnbeslut som fattas av kommunen kan endast överklagas om handläggningen skulle vara felaktig eftersom besluten fattas med stöd av kommunallagen. Detta gäller både adresser och andra namn.

4.6 Namnförslag från allmänheten

Inkomna namnförslag från medborgare hanteras som ett medborgarförslag och följer den processen.

5. Principer och riktlinjer

Vid namnsättning ska följande principer tillämpas:

5.1.1 Allmänna principer

Ortnamn ska inte ändras utan starka skäl, se avsnitt 5.3 nedan.

5.1.2 Om namn saknas och befintliga namnkategorier inte kan användas bör nya namn ha kulturhistorisk eller geografisk anknytning. Angående memorialnamn, se avsnitt 5.2 nedan

Namn ska:

- vara lätta att uttala och uppfatta
- vara lätta att skriva och vara språkligt riktiga, se avsnitt 5.5
- helst vara lokalisering i sig själv
- vara unika inom Strängnäs kommun
- inte uppfattas som stötande eller löjeväckande
- gärna vara namn med tradition
- vara tidlösa.

5.2 Memorialnamn (personnamn)

Namngivning med personnamn ska användas med försiktighet och eftertanke. Namnen bör inte baseras på levande personer och det bör ha gått minst 3-5 år efter att vederbörande har avlidit. Vid namnsättning med personnamn ska genusperspektiv beaktas.

5.3 Ändring av befintliga namn

God ortnamnsred innebär, enligt kulturmiljölagen, att hävdvunna ortnamn inte ska ändras utan starka skäl (Kulturmiljölagen 1 kap 4 §).

Namn har ofta en stark historisk och känslomässig koppling till en plats. Gatunamn ingår i adresser som finns i register och databaser, på kartor, på skyltar mm. En namnändring kan därmed innebära såväl kostnader som en otydlighet under lång tid om vilket namn som gäller.

Sammanfattningsvis ska det finnas särskilda skäl för att motivera en namnändring. Ett sådant skäl kan vara att det ur trygghets- och säkerhetsaspekten föreligger risk för sammanblandning av adresser för polis, räddningstjänst, post, transporter m m.

5.4 Namnsättning av större projekt och områden, populärnamn

Vid större projekt eller områden bör ett populärnamn för området utses. Namnsättning ska ske i tidigt skede.

Använd i första hand befintliga namn såsom gårds- eller bynamn, kvartersnamn, traktnamn, fastighetsbeteckning eller vägnamn. Om sådant namn inte finns kan istället befintliga platsnamn eller neutrala begrepp såsom exempelvis udde eller plats användas. Den här typen av namn hittas i Fastighetskartan.

Använd etappindelning för större områden som ska genomföras (t.ex. Eldsundsviken etapp 3 norr).

Använd inte företagsnamn, varumärken eller modeord.

5.5 Skrivregler

Enligt kulturmiljölagen ska Ortsnamnens stavning följa vedertagna regler för språkriktighet och stavning undantaget om hävdvunna stavningsformer talar för annat.

Generella skrivregler:

- Namn ska stavas enligt Svenska Akademiens ordlista.
- Om ett ortnamn redan godkänts för kartproduktion och finns med på de allmänna kartorna ska det användas i sin godkända form.
- Om personnamn används ska det skrivas efter namnbärandens eget sätt att stava.

6. Information och dokumentation

Information om nya och ändrade namn eller adresser ska lämnas till berörda fastighetsägare, remissinstanser, Lantmäteriet, Trafikverket.

Dokumentation om namnbeslut ska diarieföras med karta där namnets plats och läge framgår.